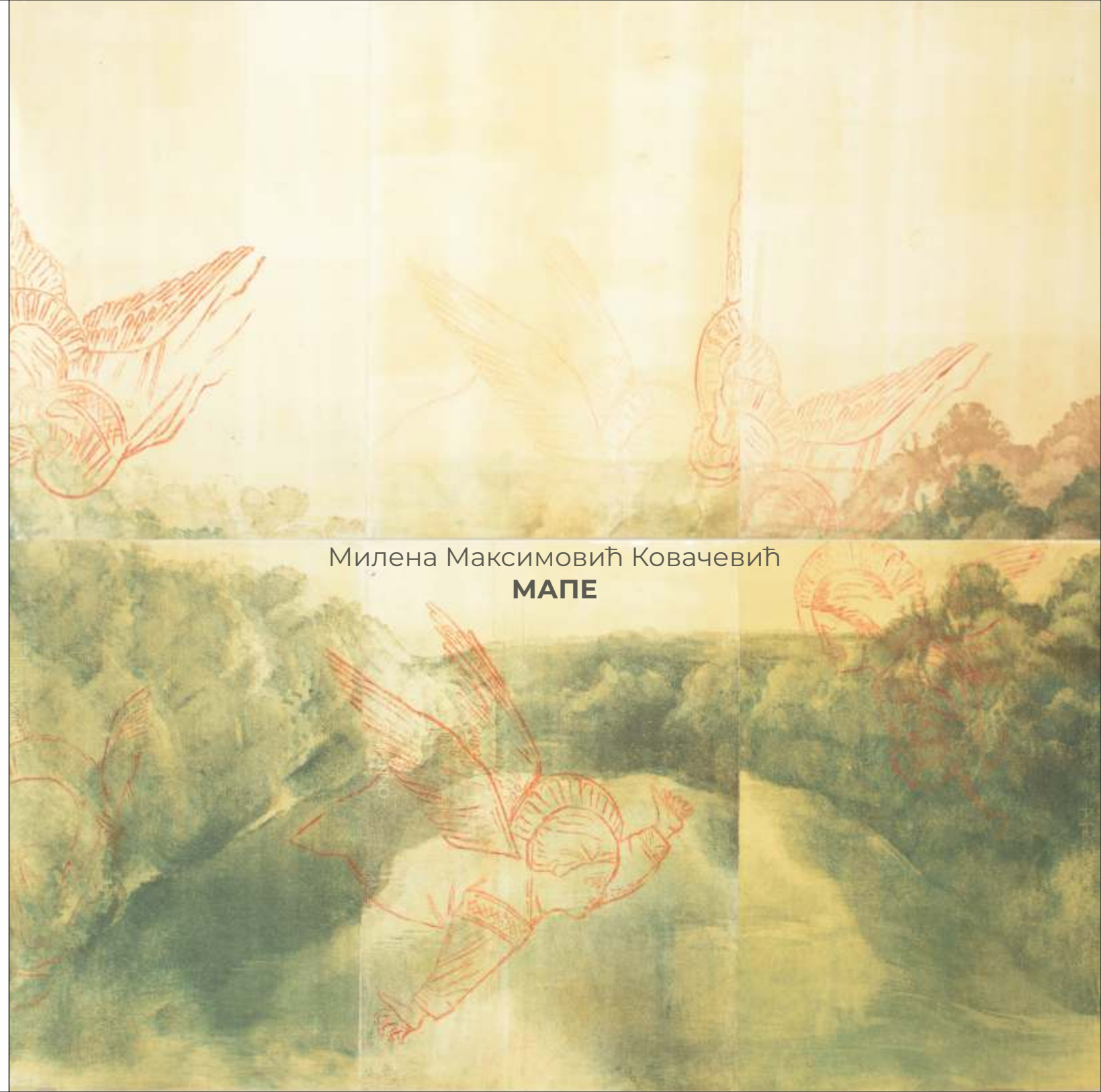

Милена Максимовић Ковачевић
МАПЕ

Милена Максимовић Ковачевић
М А П Е

Уметничка галерија, Крушевац
19. јун – 19. јул 2025.

Guten morgen-Moschino, 2001.
акватинта, бакропис, висока штампа, 50x65 cm
инв.бр.538. УГК

Мапе тела, простора и сећања

Милена Максимовић Ковачевић у свет уметности улази на прелому два века — на почетку 21. века, у доба обележено дубоким друштвеним преображајима и све убрзанијим глобалним токовима. У том сложеном контексту, турбулентних локалних околности и света који се непрестано мења, развија уметничку праксу засновану на чврстим темељима, градећи своје стваралаштво у медију графике унутар оквира који спаја традицију и лични израз.

У техничко-технолошком смислу, њен рад се ослања на тековине Београдске школе графике, уз доследну посвећеност медију и отвореност ка сопственим истраживањима. Кроз истрајност и упорност у неговању графичке дисциплине, изградила је опус који, на први поглед, пркоси времену. Са једне стране, тај опус, настајао током скоро три деценије, одражава дубоку приврженост традиционалном медију, а са друге открива суптилна, али постојана лична преиспитивања, сумње и немире који су неодвојиви део савременог, несталног времена. Та двострукост, између стабилности форме и унутрашњег тражења, чини њено дело не само актуелним, већ и аутентичним одразом времена у којем настаје.

Уметничку праксу Милена Максимовић Ковачевић гради у том специфичном простору између личног и општег, између спољашњег света и унутрашњих стања. Стога, ове „мапе” нису географски прегледи територија већ сложени, слојевити записи психолошких, емотивних и културних координата. У њима се преплићу сећања, трагови кретања, губљења и поновног проналажења. Њене „мапе” нису картографски прецизни прикази, већ су ближе Прустовим асоцијативним лавиринтима, путањама кроз које се путује ка сопственом идентитету и сећању. Оне су сведочанства о месту и неприпадању, о оријентацији у времену које измиче, и тражењу пута у простору личне и колективне историје.

Серије графика настајале од 1999. године обухваћене изложбом под називом „Мапе” представљају резултат дугогодишњег истраживања унутар класичне графичке технике, али са снажно индивидуализованим поетским исказом и ликовним језиком. На први поглед одишу мекоћом и визуелном лакоћом која делује готово медитативно. Међутим, тај утисак лакоће стоји у снажном контрасту са техничком сложеношћу извођења: дело је резултат захтевног процеса који укључује акватинту и бакропис, уз не ретко комбиновање других техника и сложен поступак штампања, у слојевитој структури засебних пролаза, који омогућавају вишеслојност композиције. Са рализацијом у различитим форматима, често максималним, и превазилажењем ограничења плоче спајањем формата, те штампу у новије време на пиринчаном папиру, и на материјалном плану указује на амбицију проширивања граница класичног неговања графичког медија. Истовремено, њихова вишеслојна полиптихална структура и слојевито „прештампавање” плоче преко плоче, стварају густ визуелни простор у којем се просторни и мисаони планови међусобно прожимају. Управо у том напону између тежине и лакоће, између структуре и емоције,

рађа се простор за сложену игру израза у којој су ликовна и техничка реализација графике испреплетене са богатим симболичким слојевима. Стога, опус представљен кроз серије радова носи у себи суштински наратив — мапу која показује кретања кроз личне и универзалне просторе.

Спавачи: Мапа усамљености и информација

Прва серија графика, настала између 1998. и 2001. године, уводи посматрача у интиман, али друштвено натопљен простор, ону зону између тела и контекста, између сна и информације, између субјекта и света који га окружује. Прикази фигура у положају одмора – лица ушушкана у јастуке или тела окренута леђима – нису пука илустрација сна, већ визуелна артикулација отпора.

Овде се тело посматра као острво интимности, а истовремено као изложена површина која прима утиске и поруке споља, наглашено у графикама насловљеним „Guten Morgen”. У структури отиска осећа се супротстављање динамичног фона и статичности лица у сну, или попрсја датих с леђа, што је постигнуто умешном контролом слојева и колорита.

Иконографски, ова дела носе обележја универзалног: нема индивидуализације, нема портрета, имена, ни гестова. Уместо тога, добијамо анонимна тела у положају који више говори о свету око њих него о њима самима, као визуелни одговор на свет препуњен гласовима.

Огледала: Мапа идентитета и одсуства и Мапа дијалога

Серија графика која настаје између 2001. и 2012. године под заједничким насловом Огледала, изузетне слојевитости и визуелног богатства може се сврстати у три серије. Најранија припада условно названом „Шнитови”, где серија празних кошуља, смештених на кројни папир - шнит, као изразито женски модел рада, отвара простор за интерпретацију одсуства, као облик меморије, трага донедавног присуства. Постављене на кројачки шнит, празне кошуље или торза деперсонализованих мушкараца и жена добијају додатни слој значења. Употреба шнита, коме се додељује уметничко и друштвено дејство, представља план, форму, стандард, метафора је конструкције и могуће трансформације.

Ова серија радова не бави се само људском фигуром, већ начином на који се тело уобличава, очекује, замишља и нестаје. Кроз визуелни језик графике, уметница мапира простор између онога што јесмо и онога што од нас праве, било кроз шнит, било кроз одевни предмет, било кроз тишину коју празна кошуља оставља за собом.

Условно названа по једном раду „Innocence Unprotected/Невиност без заштите”, подразумева серију графика са карактеристичним фигурама деце, мушким и женским торзоима, преко којих се провлаче, као завршни слој отискивања, снажне линеарне структуре, различити мотиви преузети као архетипски мотиви (деца/бебе, животиње, пуж, вук), цитати из културне меморије, из бестијаријума, јапанске графике,

историје уметности. Ови елементи делују као визуелни наговештаји несвесног, као унутрашње структуре које повезују стварно и симболичко.

„Огледала” нису класична рефлексија спољашњег света, већ сложена уметничка структура у којој се телесно, културно, родно и митолошко преклапају и супротстављају. Уметница у овој серији користи визуелни језик тишине, симбола и простора као места напетости, не да би понудила решења, већ да би нам указала на то да је *поглед увек двострук*, а тело *увек између*.

Посебно место у овом циклусу припада двома графикама, најпре, „Коларићу панићу” из 2007. г., у карактеристичној подели на два дела, где је поред женског торза, празнина са јасним структуралним особинама отиска и прстима у игри смештеним у малом пољу, наговештавајући заплетеност и тежњу за складом; док, графика „Велики талас” из 2011. године, као апропријација Хокусаијевог „Великог таласа” у комби-нацији са женским торзом успоставља дијалог између историјског и личног, између уметничке традиције и савремене телесности. Талас, као симбол снаге, покрета, промене, наспрам стабилности тела, или обрнуто?

Трагање за суштином ствари кроз симболе уметница узима без тачно одређеног значења, више интуитивно, али управо тим путем приближава се недокучивом, као одговарајућој објективизацији искуства. Овај приступ даје радовима слојевитост и дубину, која позива посматрача на сопствену интерпретацију.

Folie à deux: Мапа дуализма и интеракције

Серија „Folie à deux” настајала између 2013. и 2021. године, представља врхунац истраживања двојности, мушког и женског тела, као симболичког и психолошког дијалога. Преклапање тела, њихово окретање једно према другом и кадрирање указују на сложене односе блискости и одвојења. Простор између тела постаје кључна „мрежа” — мапа где се одвијају односи, а сам медиј графике користи слојевитост и текстуру као начин изражавања унутрашњих психичких стања.

Композициона решења преклапања фигура (попрсја, торза) подсећају на визуелни монтажни језик, као да је свака сцена ухваћена у тренутку пре додира или пре нестанка. Ово „кадрирање” уметница користи као метафору односа: онај који никад није потпун, који је увек у процесу приближавања или дистанцирања. Та динамика више није једносмерна, и мушко и женско тело делују као једнако активни, али различито артикулисани полови дуалног система. Стога, циклус *Folie à deux* представља интимни резонантни простор, у ком се тела више не скривају или нестају, већ ступају у сложени дијалог.

У композиционим решењима, као завршни слој доминирају линеарне представе, од пројекција самих фугура до уметања митолошких бића, Ђотових анђела, или беба/фетуса, док се као фон на појединим графикама, појављују и цветне тапете као део домаће, често „женске” естетике; прекривене цртежима фетуса и као културна конструкција женског тела као биолошког простора.

Мапе рана: Мапа крхкости, патње и живота

„Мапе рана” су нова серија графика која дубоко улази у питања телесне и емоционалне рањивости, али и у феномен живота који се непрестано обнавља кроз ране и болести. Кроз снажну линеарну структуру, у спајању два или три графичка отиска и употребу богатих симбола, Милена ствара интиман и снажан портрет женског тела као простора у коме се преплићу крхкост и сила опстанка. Наслов на немачком језику у овом циклусу (Aus vielen Wunden blutest, o Volk), као и коришћење француског, италијанског језика за називе појединих радова у другим серијама, део су комплексног промишљања сваког рада, са припадајућом звучношћу и мелодијом језика.

Мапе: Мапа маште и слободе

„Мапе” је и назив серије графика са мотивима пејзажа и предела, које је Милена започела да ради од 2021. године, а којима отвара нови простор у графичком опусу, искорак из карактеристичних тематских оквира заснованих искључиво на људској фигури. Иако насловом серије указује на географске просторе, на мапирање, моделовање и лоцирање, њени предели су пејзажи између стварности и маште, где се конкретност природних облика сусреће са измаштаним и митским слојевима. У њима, вода и брда постају метафоре слободе, сећања и трансформације, простор кроз које се прожимају културни и лични симболи.

Вишеслојни отисци и спој више графичких листова граде комплексну структуру која показује контролу и слободу уметника. Линеарни мотиви и симболи из претходних циклуса настављају да се провлаче као нит која повезује све фазе опуса, као негововање континуитета и препознатљивости, док је појава нових својеврсно поигравање материјалима, ка проширивању појма графике као медија, или реаговање на савременост. Тако су ти предели, као простори сећања на детињство, уметност, књижевност, музику, историју, нераскидиво повезани и са садашњим временом. У последњој графици насталој у овој серији: „Подриње” (2025), у представу стварног пејзажа Милена уноси линеарну фигуралну представу, цитат са слике француске школе „Алегирија слободе” (крај 16. почетак 17. века), где културни и духовни феномен слободе интегрише у природни пејзаж као метафору слободе кретања, мисли и постојања.

...

Мапе које називом обухватају опус Милене Максимовић Ковачевић кроз више серија графика настајалих током последње три деценије, вишеслојне су мапе људског искуства. Препознатљивог рукописа и поетике, „Мапе” нису само визуелне структуре. Оне су трагови кретања кроз време, културу, меморију. У њима се преплићу поетско и аналитичко, техника и интуиција, прошлост и садашњост, лично и опште, у нежној, али чврстој потрази за простором смисла.

Биљана Грковић

Велики спавач, 1999.
акватинта, бакропис, висока штампа, 50x65 cm

Спавач са звездама, 1999.
акватинта, бакропис, висока штампа, 50x42 cm

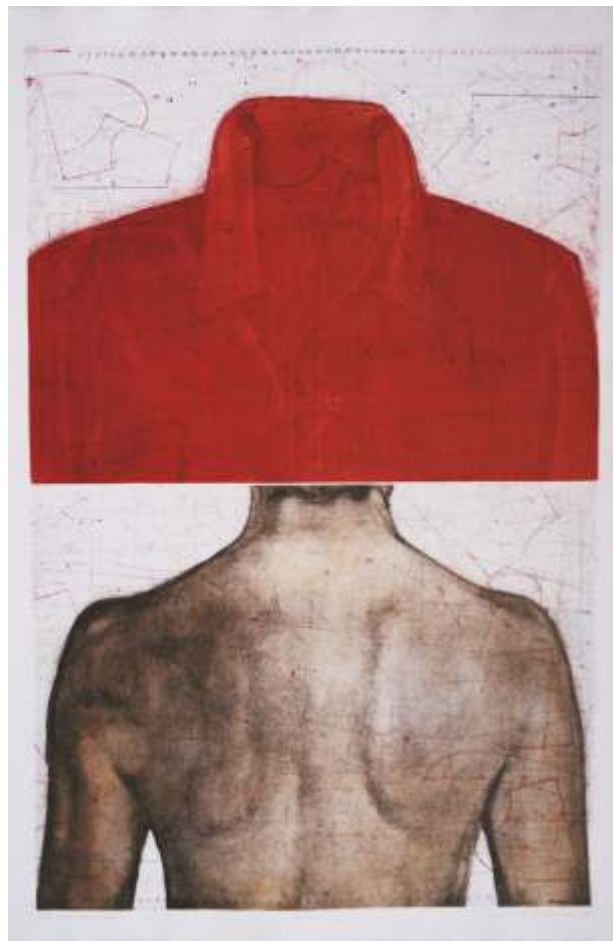
Спавач – наранџасти, 1999.
акватинта, бакропис, висока штампа, 50x42 cm

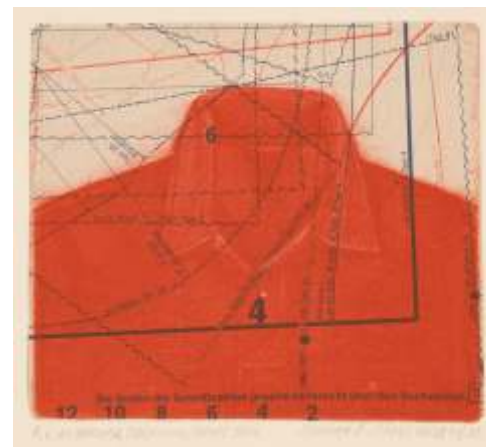
Спавач IV, 1999.
акватинта, бакропис, висока штампа, 50x42 cm

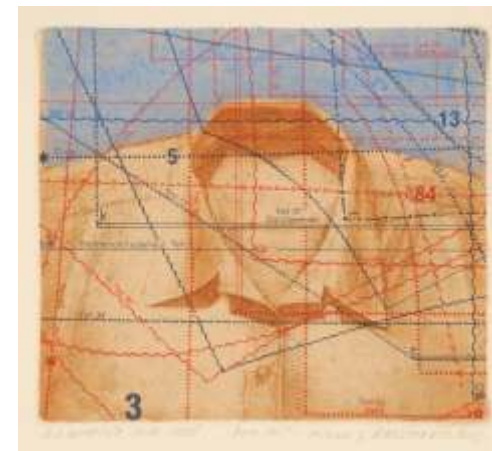
Где си? 2003.
акватинта, бакропис, висока штампа, 100x60 cm

Где си I? 2003.
акватинта, бакропис, висока штампа, 100x60 cm

Где си? 2002.
акватинта, бакропис, висока штампа, 10,5x12,5 cm

Где си I? 2002.
акватинта, бакропис, висока штампа, 10,5x12,5 cm

Огледало, 2003. акватинта, бакропис, висока штампа, 50x100 cm

Innocence Unprotected, 2011. акватинта, бакропис, висока штампа, 65x100

Играчке плачке, 2008.
акватинта, бакропис,
висока штампа, 17,5x12,5 см

Страх, 2008.
акватинта, бакропис,
висока штампа, 17,5x12,5 см

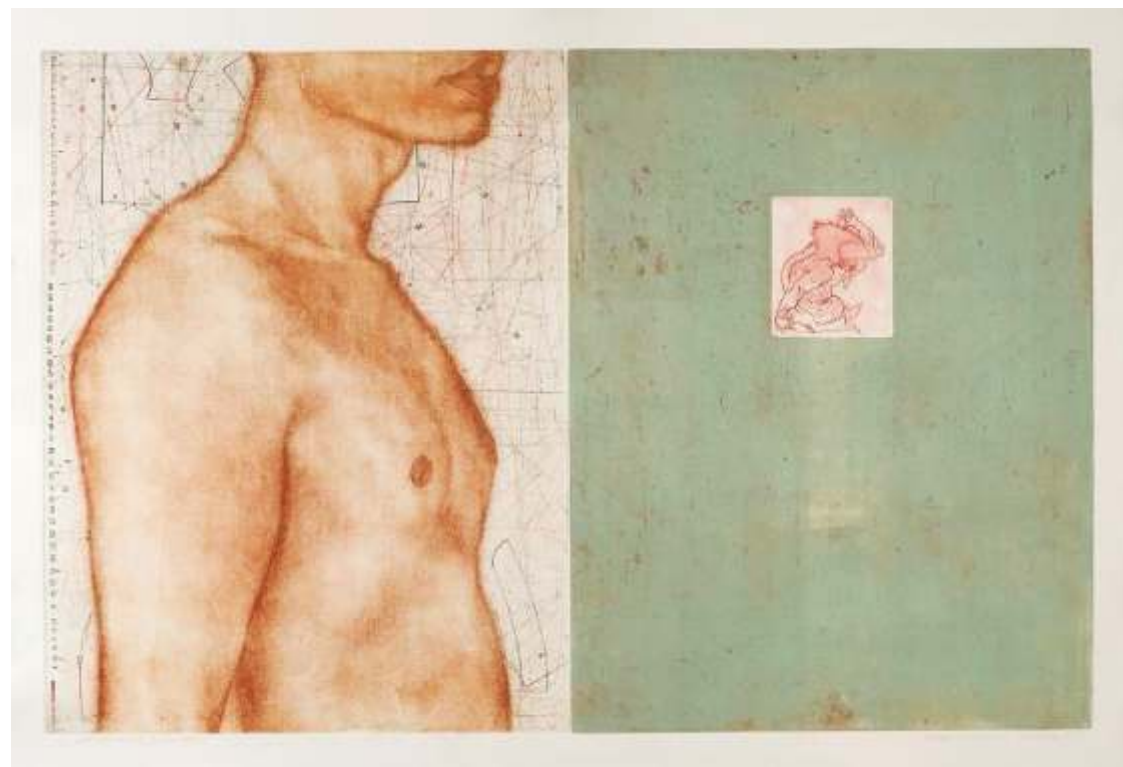
Страх I, 2008.
акватинта, бакропис,
висока штампа, 17,5x12,5 см

Me sneil, 2011. акватинта, бакропис, chine colle, 50x42 см

Fake I, 2011. акватинта, бакропис, висока штампа, 12,5x20 см

Коларићу панићу I, 2007. акватинта, бакропис, висока штампа, 65x100 цм

Коларићу панићу, 2007. акватинта, бакропис, висока штампа, 65x100 цм
инв.бр.614, УГК

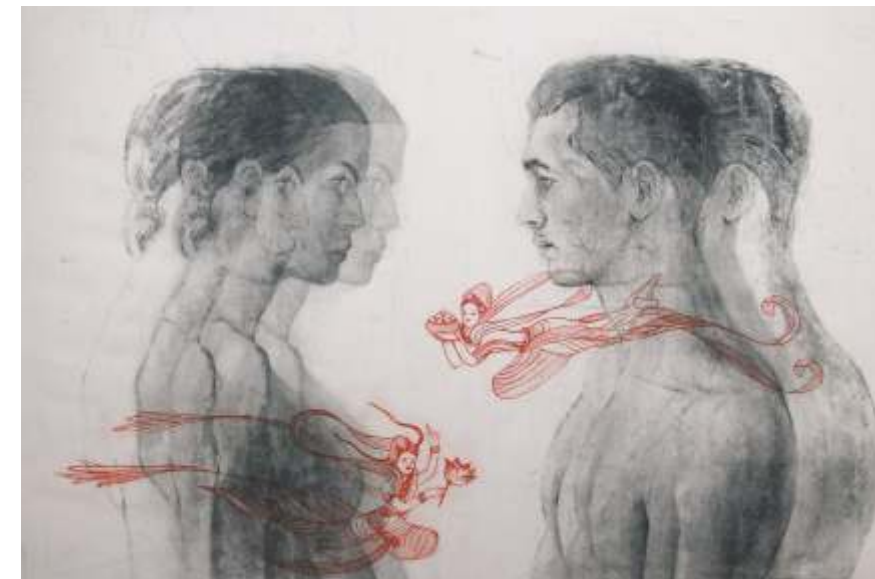
L'amore, come la morte cambia tutto, 2007. акватинта бакропис, висока штампа, 65x100 цм

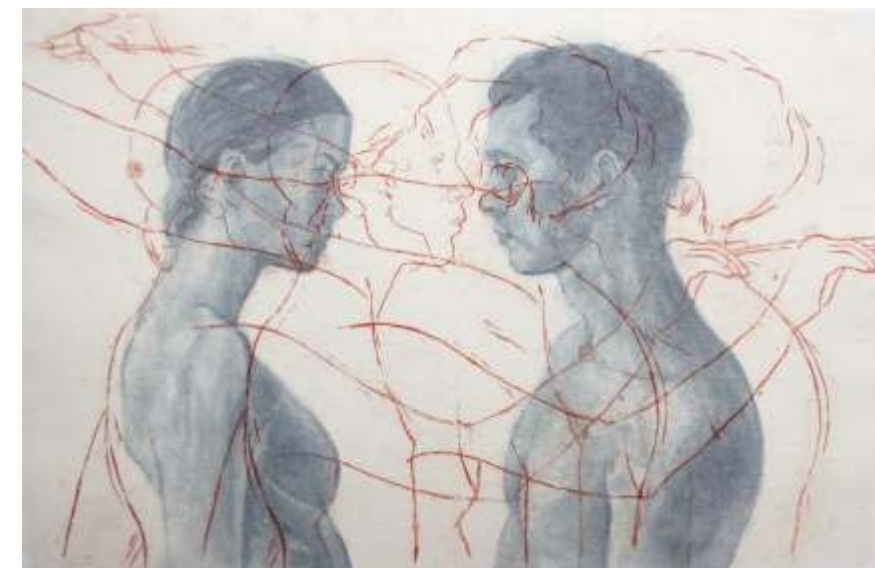
Велики талас, 2011. акватинта, бакропис, висока штампа, 65x100

Негде између, 2015. акватинта, бакропис, висока штампа, 65x100 цм

Folie a deux, 2015. акватинта, бакропис, висока штампа, 65x100 цм

Folie a deux I, 2015. акватинта, бакропис, висока штампа, 65x100 цм

L'amentation, 2015. акватинта бакропис висока штампа, 65x100 цм

Око. Too deep, too shallow, 2016. акватинта, бакропис, 80x120 цм

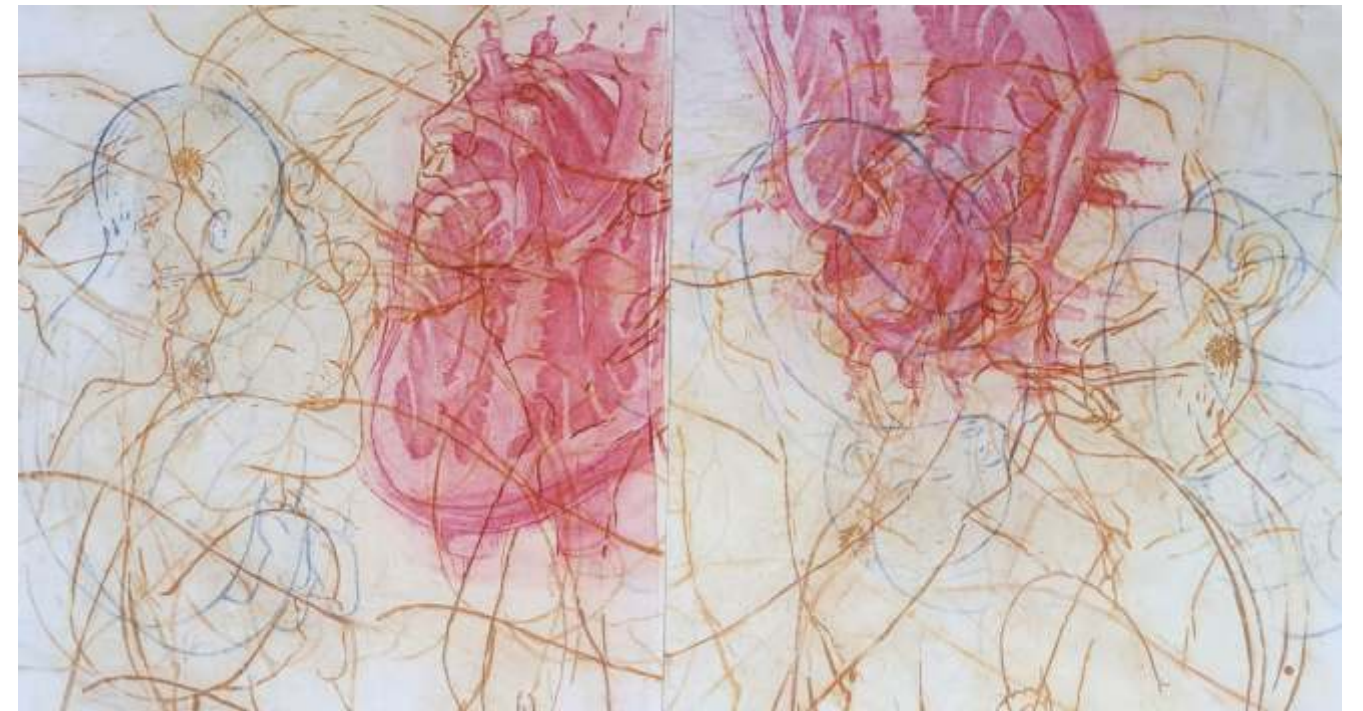
Noli me tangere, 2016. акватинта, chine colle, 17,5x12,5 см

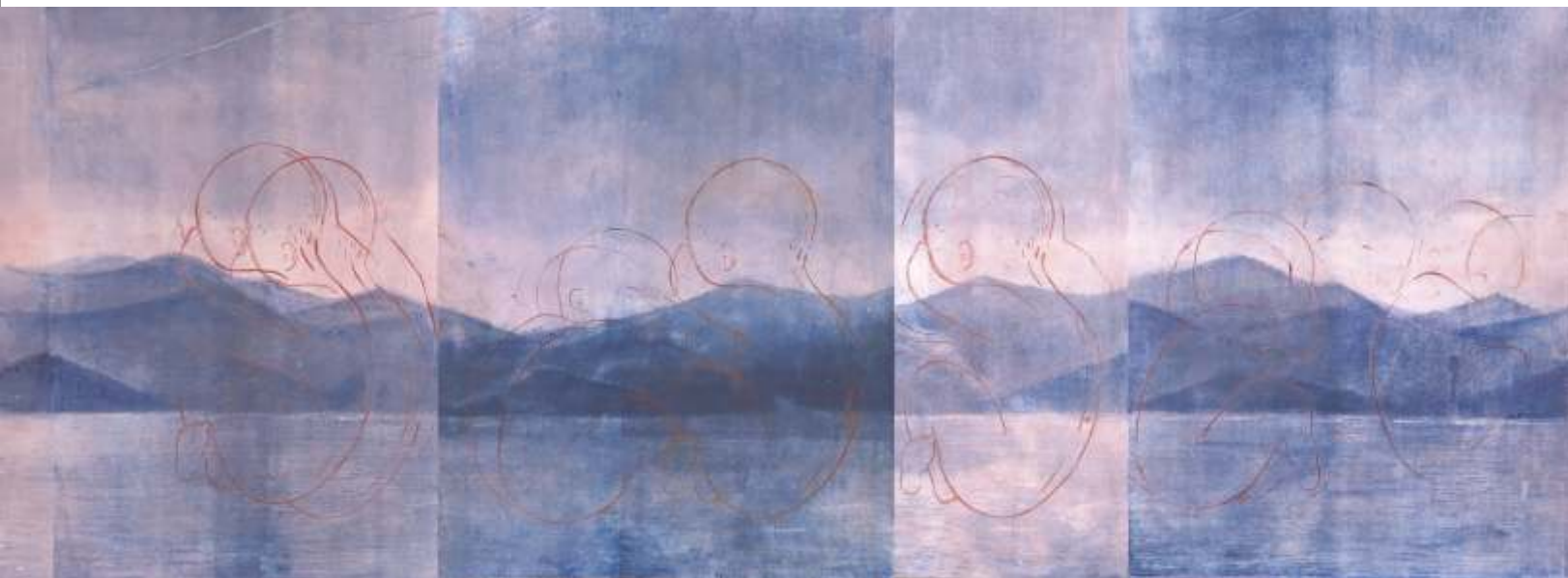
Mirror, 2020. акватинта, бакропис, висока штампа, 63x93

Ране, 2025.
акватинта, бакропис, 150x50 см

Aus vielen Wunden blutest, o Volk, 2024. акватинта, бакропис, висока штампа, (2) 50x60 см

Итака, 2022. акватинта, бакропис, висока штампа, 60x200 см
ин.бр.771. УГК

Итака, 2022. акватинта, бакропис, висока штампа, 36,5x136 см

Итака, 2024. акватинта, бакропис, висока штампа, 68x135 см

Ледени брег, 2024.
акватинта, 22,5x22,5 цм

Ледени брег I, 2024.
акватинта, 22,5x22,5 цм

Мала Итака, 2024.
акватинта, бакропис, висока штампа, 23x23 цм

Мала Морава, 2024.
акватинта, бакропис, висока штампа, 23x23 цм

Морава, 2024. акватинта, бакропис, висока штампа, 68x90 цм

МИЛЕНА МАКСИМОВИЋ КОВАЧЕВИЋ

(1975. Крушевац)

Дипломирала 1998. и магистрирала 2001. на графичком одсеку Факултета ликовних уметности у Београду, у класи проф. Биљане Вуковић. Члан УЛУС-а од 2000. са статусом самосталног уметника од 2001. до 2022. На Докторским студијама на Факултету ликовних уметности у Београду. Ради као доцент на предмету Графика на Академији класичног сликарства, Универзитет МБ у Београду. Излагала од 1995. на више од 200 групних изложби у земљи и иностранству. Учесница групних изложби по позиву. Дела јој се налазе у многим колекцијама и институцијама и више пута су откупљивана путем конкурса Министарства културе Републике Србије.

Самосталне изложбе:

- 2025. *Разговори на путу*, са Кристином Ристић, Дом културе Неготин
- 2024. *Изразак на место - Агора*, са Драганом Пајковић Додог и Иреном Кузмановић, Кутурни центар Требиње, БиХ
- 2023. *Silent Talks*, са Симонидом Радоњић, Графикарт, Софија, Бугарска
- 2020. *Graz*, Аустрија, Кустос Наренкастла Голеш U Narrenkastl Kuratorin Gollesch
- 2015. *Докторски пројекат Folie à deux*, Галерија излози, ФЛУ, Београд
- 2011. *Графике*, Галерија Графички колектив, Београд
- 2008. *Мале графике 2003-2008*, Галерија Београдске тврђаве, Београд
- 2006. *Графике*, Galerija Raggio Verde, Лесе, Италија
- 2005. *3 X 10*, Фулгоси, Пецић, Максимовић, Замак културе, Врњачка Бања
- 2004. *Графике и цртежи*, Градска галерија, Пожега
- 2003. Културни центар Вера Благојевић, Шабац
Графике и цртежи, реализација награде на X бијеналу југословенске студентске графике, Дом културе Студентски град, Београд
- 2002. *Графике и цртежи*, Завичајни музеј, Рума
Графике, Италијански институт за културу, Београд
- 2001. *Магистарска изложба графика*, Галерија Графички колектив, Београд
Графике, са Б. Оташевићем, Уметничка галерија - Народни музеј, Крушевац
Графике, Културни центар, Галерија В. А. Лековић, Барски љетопис, Бар

Награде:

- 2024. Специјална награда за уметничко достигнуће, 11. Међународно тријенале графике, Битољ, Северна Македонија
- 2015. Награда Јамес Х. Пинто на 16. Међународном бијеналу портрета, Тузла, Босна и Херцеговина
- 2013. Велики печат, Мајска изложба, Галерија Графички колектив, Београд
- 2010. Откупна награда Министарства културе, Мала графика ГК, Београд
- 2009. I награда на III ЕХ-YU конкурс за графику, Галерија СКЦ, Београд
- 2007. Откупна награда, 49. Октобарска изложба, Уметничка галерија Крушевац
- 2003. Велика награда Октобарске изложбе, Уметничка галерија Крушевац
Награда жирија на 12. бијеналу графике, Варна, Бугарска
- 2001. Награда за графику, Октобарска изложба, Уметничка галерија, Крушевац
- 2000. Награда на X бијеналу југословенске студентске графике, Београд
Награда ФЛУ из фонда Ђорђе Андрејевић Кун, Београд
Награда за графику на 42. Октобарској изложби, Крушевац
Златна игла на Пролећној изложби УЛУС-а, Београд

Студијска путовања, резиденцијални програми, радионице (избор):

- 2020. Србија, Врњачка Бања, *Препознавање 5*, резиденцијални програм
- 2018. Италија, Fabriano in Acquarelo, тим Србије
- 2014. Италија, Martignano, CICC, rezident
- 2011. Италија, Урбино, Графички центар KAUS, Пројекат Уметничка књига
- 2008. Ниш, Сићево, Јесењи сазив графичке радионице
- 2006. Италија, Лесе, Accademia di Belle Arti, специјалистички курс, једносеместрална стипендија Министарства иностраних послова Италије
- 2004. Француска, Париз, Cite Internationale des Arts, rezident
- 2001. Грчка, Солун, Центар за графику Hellios

Контакт: milenamaxkov@gmail.com

Милена Максимовић Ковачевић
Мапе

Уметничка галерија, Крушевац
19. јун – 19. јул 2025.

Издавач: Народни музеј Крушевац

За издавача: Никола Пантелић

Уредник каталога и кустос изложбе: Биљана Грковић

Текст: Биљана Грковић

Фотографије: Милан Радовановић, Предраг Секулић, Јасна Рац,
Небојша Вертовшек, Илија Ковачевић, уметница

Техничка поставка: Техничка служба НМК

Графичко обликовање: Јасмина Васић
Штампа: Сиграф, Крушевац
Тираж: 200

На насловној страни:
Морава, 2022. акватинта, бакропис висока штампа, 105x100 цм
инв.бр.756. УГК
На задњој страни корица:
Подриње, 2025. акватинта, бакропис, висока штампа, 65x150 цм

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

76.071.1:929 Максимовић Ковачевић
М.(083.824)
76(497.11)"20"(083.824)

МАКСИМОВИЋ Ковачевић, Милена, 1975-
Милена Максимовић Ковачевић : Мапе :
Уметничка галерија Крушевац, 19. јун – 19. јул
2025. / [текст Биљана Грковић]. - Крушевац :
Народни музеј "Крушевац", 2025 (Крушевац :
Сиграф). - 31 стр. : илустр. ; 21 x 21 cm

Тираж 200. - Милена Максимовић Ковачевић :
стр. 30-31.

ISBN 978-86-83070-07-7

а) Максимовић Ковачевић, Милена (1975-) --
Изложбени каталози

COBISS.SR-ID 170641161